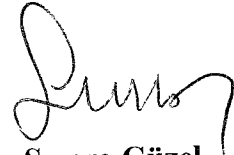

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Semra Güzel

Diyarbakır Milletvekili

Kentsel Sit Alanı olan Sur ilçesi 2015 yılında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından “Dünya Miras Alanı 1. Tampon Bölgesi” olarak tescillenmiştir. Fakat ilçede var olan birçok tarihi yapı 2 Aralık 2015 tarihinde ilan edilen sokağa çıkma yasakları sonrası zedelenmiştir ve zedelenmeye devam ediyor. 2015 yılında yasağın geçerli olduğu 6 mahallede 104 gün süren yasaktan sonra bu mahalleler bütünü ile yıkıldı ve şu an yerine yeni yerleşimler yapılmaktadır. Cevatpaşa, Hasırlı, Dabanoğlu, Savaş, Cemal Yılmaz ve Fatih Paşa mahallerinde yer alan aralarında 87'si tescilli, 247'si tescile değer toplam 4 bin 985 yapı yıkılmıştır. Toplam 75.3 hektarlık bir alan oluşturan söz konusu bu altı mahallenin yapısal olarak yüzde 72'sinin yıkıldığı bilinmektedir.

Yıkılan mahallelere şu anda mülk sahipleri dahi giremezken yıkım sonrası kalan taşlar kamyonlar ile ilçeden çıkartılmış, Dicle Nehri kenarına dökülmüş ve satışa sunulmuştur. Basına yansıyan haberlere göre bu taşların kamyonu 8 bin TL'dir ve seçilen bazı özel taşların durumuna göre fiyatlar artmaktadır.

Geleneksel Diyarbakır Evleri'nin avlularında kullanılan taştan yapılma küçük havuzlar, taş kahve döveci, toprak damlı evlerin çatısı üzerindeki toprağın sıkılaştırılmasında kullanılan loğ taşı, buğdayın öğütülüp bulgura dönüştürüldüğü taş el değirmenleri, avluda bulunan su

23026

kuyusunun üzerini kapatan işlemeli taş kapaklar, yine avluda süs olarak kullanılan çarımh topu ve arkeologlar tarafından Roma döneminden kaldığı tahmin edilen sütun ve sütun başlıklarının da olduğu birçok değerli taş satılan taşlar arasında bulunmaktadır. Bu taşların ev, cafe, restoran gibi yapıların mimarisinde kullanıldığı belirtilmektedir.

Bu tarihi eserlerin satılıyor olması başkalarını da teşvik etmiş durumda ve şu an mevcut taşlar da yerlerinden sökülerek satılmak istenmektedir. Özellikle Mardin Kapı civarında burçların üzerine işlenmiş ve günümüze kadar gelmiş güneş, yıldız sembolleri, kaplan, boğa, çift başlı kartal, akrep ve at kabartmaları olan taşların bir kısmı yerinden sökülüştür. Özellikle sokağa çıkma yasakları sonrası Surların bakımsız bırakılması ve denetime tabi tutulmaması bu durumu tetiklemekte, Surlar bir yandan bakımsızlıktan zedelenirken bir yandan da yapılan hırsızlıklar sonucu çok ciddi zarar almaktadır.

Diyarbakır Eğitimi İzleme ve Reform Girişimi (DİERG) “*Diyarbakır Kalesinden Bir Taş Almak da Tarihi Eser Kaçakçılığıdır*” isimli açıklamasında, tarihi eserlere zarar vermenin, yağmalanmasına ve ticari meta haline getirilmesini görmezden gelmenin bir ‘suç’ olduğunu belirtmiş, Diyarbakır Surlarına ait taşların alınarak başka mekanların oluşturulması ya da başka mekanlarda aksesuar olarak kullanılmasının ‘tarihi eser kaçakçılığı’ olduğunu ifade etmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- Diyarbakır Surlarının yağmalanması ve para karşılığında satılması bilginiz dahilinde midir?
- 2- Neden sokağa çıkma yasakları sonrası evler yıkılmış ve yerine Sur’un yapısına uymayan evler inşa edilmiştir?
- 3- TMMOB Diyarbakır Şubesi Sur’un bir Kentsel Sit Alanı olduğunu hatırlatarak buraya dozerler ile girilmesinin bir “kültürel soykırım” olduğunu belirtmiş, arkeologların, işin ehli kimselerin ancak müdahale edebileceği bir alan olduğunu belirtmiştir. Birçok tarihi yapıyı barındıran bu mahallelere neden dozerler ile girilmiş ve neden tarihi eserlere saldırılmıştır?
- 4- Yıkımın yapıldığı taşların mahallelerden tahliyesi hangi kurumun kontrolü ile yapılmıştır? Bu taşların para ile satılmasına Bakanlığınız mı izin vermiştir? Yıkılan bu mahallelerden çıkarılan taşların tümü nerededir?
- 5- UNESCO Dünya Miras listesinde olan Surların bakım ve denetimi için hangi politikalar uygulanmaktadır? Surların bakımsızlığının gerekçesi nedir?

3026

- 6- Yıkılan 6 mahallenin taşlarını para karşılığı satan ve şu günlerde taşları yerinden sökerek çalan kişiler hakkında cezai işlem uygulanmakta mıdır?
- 7- 2683 sayılı Kültür ve Tarihi Eserleri Koruma Kanunun 9.maddesi "*tescil edilen sit alanları ve korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile korunma alanlarının bu Kanuna göre tebliğ veya ilan edilmiş olmasına rağmen yıkılmasına, bozulmasına, tahribine, yok olmasına veya her ne suretle olursa olsun zarar görmesine kasten sebebiyet verenler ile (...) izin alınmaksızın inşai ve fiziki müdahale yapanlar veya yaptıranlar, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.*" şeklinde belirtmektedir. Bu yasayı etkin olarak neden uygulamamaktasınız?
- 8- Son zamanlarda ortaya çıkan Sur'un yağmalanması ve taşlarının çalınmasının önüne geçmek için önlem alınacak mıdır?